

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ОСТАПЧУК ОЛЕНА ЛЕОНІДІВНА

УДК 378.013.42:[373.5.035:316.346.2

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ
ДО ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Житомир – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

- Науковий керівник:** кандидат педагогічних наук, доцент
Коляденко Світлана Миколаївна,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри соціальної педагогіки
та педагогічної майстерності.
- Офіційні опоненти:** доктор педагогічних наук, доцент
Петренко Оксана Борисівна,
Рівненський державний гуманітарний
університет, професор кафедри вікової та
педагогічної психології;
- кандидат педагогічних наук
Спіріна Тетяна Петрівна,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
старший викладач кафедри
соціальної педагогіки та корекційної освіти.

Захист відбудеться 15 травня 2012 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.053.01 в Житомирському державному університеті імені Івана Франка за адресою: 10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, 2-й поверх, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Житомирського державного університету імені Івана Франка (10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40).

Автореферат розісланий 14 квітня 2012 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.Л. Яценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Доцільність включення гендерної складової в систему підготовки фахівців визначається загальнодержавною орієнтацією на входження України в освітній простір Європи та приєднання до Болонського процесу, основними ідеями якого є підвищення конкурентоспроможності фахівців, розширення мобільності, покращення якості професійної підготовки, що потребує врахування гендерних аспектів.

Необхідність упровадження гендерного компоненту в національну систему підготовки фахівців задекларована в Законі України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” (2005 р.), Наказі Міністерства освіти і науки України № 839 „Про впровадження принципів гендерної рівності в освіту” (2009 р.). У Національній доповіді „Цілі розвитку тисячоліття Україна – 2010” наголошується на важливості реалізації гендерних підходів в освітніх програмах навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Отже, вимогою часу є підготовка нової генерації педагогічних працівників, які усвідомлюють закономірності гендерного розвитку суспільства й особливості соціалізації особистості, уміють створювати вільне від гендерних упереджень виховне середовище, не допускають випадків дискримінації за ознакою статі.

Урахування особливостей гендерної соціалізації учнів та сензитивності підліткового віку для розвитку міжстатевої толерантності, паритетності, соціальної активності потребує відповідних зусиль щодо реалізації гендерного виховання. Соціальний педагог покликаний допомогти вихованцям (зокрема підліткам) адаптуватися до мінливих соціальних умов, обрати життєву стратегію відповідно до особистісних здібностей та прагнень, сприяти вдосконаленню навичок творчого перетворення дійсності.

Актуальність дослідження підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків зумовлена низкою *суперечностей*: між вимогами забезпечення гендерної рівності, задекларованими на державному рівні, і умовами її впровадження в Україні; ускладненням функцій соціально-педагогічної діяльності та недостатнім рівнем їх реалізації в загальноосвітньому навчальному закладі; необхідністю підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку та неготовністю фахівців до його здійснення в сучасних умовах.

Проблема підготовки майбутніх соціальних педагогів досліджується в аспектах: розробки теоретико-методичних засад (Р. Вайнола, А. Капська, Я. Кічук, І. Ковчина, Л. Міщик, В. Поліщук, З. Фалинська, С. Харченко та ін.); вивчення особливостей підготовки до окремих напрямів соціально-педагогічної діяльності (Т. Лесіна, О. Лісовець, Г. Локарева, М. Малькова, Ю. Мацкевич, О. Межирицький, С. Пашенко, О. Платонова, Л. Пундик, О. Тютюнник,

О. Філь, Р. Чубук та ін.); порівняльного аналізу професійної підготовки фахівців соціальної сфери в Україні та за кордоном (Л. Віннікова, Н. Гайдук, С. Когут, А. Кулікова, Г. Лещук, Н. Микитенко, О. Пічкач, О. Пришляк, Н. Собчак та ін.); формування особистості соціального педагога в процесі професійного становлення (В. Багрій, О. Гомонюк, О. Гура, С. Коляденко, О. Москалюк, О. Пономаренко, Л. Смеречак, Т. Спіріна та ін.).

Проблеми підготовки фахівців до реалізації гендерного підходу в професійній діяльності, формування гендерної культури студентів, умови впровадження гендерного підходу у вищих навчальних закладах розглядаються в дисертаційних дослідженнях С. Гришак, І. Іванової, І. Мунтяна, Н. Приходькіної, П. Терзі та ін. Такі науковці, як Т. Дороніна, Л. Кобелянська, В. Кравець, О. Любарська, О. Цокур звертають увагу на доцільність підготовки кадрів у контексті оволодіння методикою і технологією гендерного виховання. Необхідність інтеграції гендерного підходу в підготовку саме соціальних педагогів обґрунтовують В. Васильєва, Т. Голованова, Л. Міщик та ін.

Таким чином, соціальна значущість і практична необхідність професійної підготовки соціальних педагогів до гендерного виховання учнівської молоді, а також недостатнє теоретичне та методичне висвітлення окресленої проблеми визначили вибір теми дисертації: **„Підготовка майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка „Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти” (Державний реєстраційний номер 0110U002274). Тема дисертації затверджена вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 26.05. 2006 р.) та узгоджена в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 10 від 26.12. 2006 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці технології підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати теоретичні засади підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку.
2. Обґрунтувати структуру готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку; визначити критерії, показники та рівні її сформованості.
3. Розробити та експериментально перевірити ефективність технології підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів

підліткового віку.

4. Підготувати методичні рекомендації щодо підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання школярів.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів.

Предмет дослідження – зміст і технологія підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять філософсько-педагогічні аспекти особистісно орієнтованого підходу до навчання (І. Бех, Є. Бондаревська, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Рибалка, О. Савченко, І. Якиманська, С. Яценко та ін.); положення щодо сутності, змісту та процесу реалізації професійної педагогічної підготовки майбутніх учителів (О. Абдулліна, О. Антонова, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, Н. Кузьміна, С. Лісова, Н. Ничкало, О. Пехота, О. Плахотнік, С. Сисоєва та ін.); наукові засади підготовки майбутніх соціальних педагогів (Р. Вайнола, І. Зверева, А. Капська, Г. Лактіонова, Л. Міщик, В. Поліщук, С. Харченко та ін.); провідні положення гендерної теорії (І. Жерьобкіна, Л. Кобелянська, Н. Кутова, Л. Малес, Т. Мельник, О. Плахотнік, М. Скорик, Н. Чухим та ін.); впровадження гендерної складової до змісту освіти (Л. Булатова, Т. Дороніна, Т. Голованова, С. Гришак, В. Кравець, Н. Лавриненко, О. Луценко, О. Любарська, О. Семиколенова та ін.); узагальнення результатів наукових пошуків сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідників із проблем гендерного виховання (О. Аніщенко, С. Вихор, І. Іванова, О. Петренко, О. Кікінежді, О. Цокур та ін.); законодавчі акти, що регулюють питання професійної підготовки в контексті забезпечення гендерної рівності.

У роботі було використано комплекс **методів дослідження**: *теоретичні*: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, класифікація, з метою вивчення філософської, педагогічної, психологічної, методичної літератури з теми дослідження, державних стандартів, проектів, програм, навчальних посібників, що визначають структуру та зміст підготовки майбутніх соціальних педагогів, специфіку гендерного виховання; *емпіричні*: анкетування, тестування, спостереження за перебігом навчального процесу та діяльністю студентів, метод експертних оцінок для з'ясування результативності фахової підготовки, педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи) для оцінки ефективності авторської технології; *математичної статистики* для обробки та інтерпретації експериментальних даних.

Експериментальна робота проводилася на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Чернівецького

національного університету імені Юрія Федьковича. На різних етапах в експерименті брали участь 1175 осіб, у тому числі 1104 студентів-майбутніх соціальних педагогів, 23 викладача вищих навчальних закладів, 48 працюючих соціальних педагогів.

Дослідження проводилося впродовж 2006 – 2012 років й охоплювало чотири етапи наукового пошуку.

На першому (2006-2007 рр.) – *пошуково-аналітичному* – здійснено аналіз наукової літератури (дисертаційних досліджень, монографій, наукових статей, методичних розробок) із питань професійної підготовки соціальних педагогів, гендерних досліджень, гендерного виховання, специфіки підліткового віку. Визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, складено його програму.

На другому (2007-2009 рр.) – *теоретико-констатувальному* – обґрунтовано концептуальні ідеї та методологічні засади підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку, розроблено структуру готовності майбутніх соціальних педагогів до зазначеного виду діяльності, визначено критерії та показники рівнів її сформованості, проведено констатувальний етап експерименту.

На третьому (2009-2011 рр.) – *дослідно-експериментальному* – впроваджено у навчально-виховний процес технологію підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку.

На четвертому (2011-2012 рр.) – *завершувально-узагальнюючому* – проаналізовано, узагальнено й оформлено результати роботи.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що *вперше* розроблено структуру готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку та технологію підготовки майбутніх соціальних педагогів до зазначеного виду діяльності, запропоновано авторське визначення поняття „підготовка майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання”; конкретизовано сутність та зміст професійної підготовки соціальних педагогів; *удосконалено* зміст, форми, методи і засоби підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку; *подальшого розвитку* набули положення про доцільність урахування гендерного компонента в процесі підготовки фахівців, роль соціального педагога у гендерному вихованні підлітків.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в практичній реалізації технології підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку. Підготовлено навчально-методичний комплекс до курсу „Гендерна педагогіка”, що включає робочу та навчальну програми дисципліни, інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи. Розроблено структуру, зміст і напрями діяльності Центру

гендерної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка. Результати дослідження покладено в основу методичних рекомендацій „Підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності”, де представлено розгорнуті плани тренінгових занять, напрацювання волонтерів, досвід проведення масових заходів на гендерну тематику. Матеріали дисертації можуть бути використані науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів, майбутніми соціальними педагогами, аспірантами, практикуючими соціальними педагогами в процесі фахової підготовки та практичної діяльності.

Особистий внесок здобувача. У методичних рекомендаціях „Підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності”, підготовлених у співавторстві з С. Котовою-Олійник та Н. Павлик, авторіві належить розробка тренінгів „Гендер і суспільство” та „Гендерні проблеми професійного становлення”, характеристика змісту й напрямів волонтерського загону „Паритет”, опис досвіду проведення масових заходів та акцій на гендерну тематику.

Результати дослідження **впроваджено** в навчальний процес Житомирського державного університету імені Івана Франка (акт № 208-а від 28.04. 2011 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (акт № 697 від 27.05. 2009 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (акт № 17-14/1460 від 09.06. 2009 р.), Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (акт № 223-33/03 від 29.02. 2012 р.) та в ході діяльності Житомирського обласного гендерного ресурсного центру (акт № 7 від 04.06. 2010 р.) і Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні (спільного проекту Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, 2011 р.).

Апробація результатів дослідження здійснювалася у формі доповідей та повідомлень на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема, *міжнародних*: „Підготовка соціальних педагогів та соціальних працівників в Україні в контексті Болонського процесу” (Чернівці, 2007), „Гендерні теорії, гендерні практики: налагоджуючи мости” (Харків, 2008), „Формування професіоналізму майбутнього фахівця у контексті вимог Болонського процесу” (Одеса, 2008), „Гуманізм та освіта” (Вінниця, 2010), „Гендерна освіта – ресурс розвитку паритетної демократії” (Тернопіль, 2011), „Сучасні тенденції розвитку національних механізмів забезпечення рівності жінок та чоловіків у європейських країнах” (Київ, 2011), „Жінки в науці” (Київ, 2011); *всеукраїнських*: „Новаторські навчально-виховні заклади в історії розвитку освіти в Україні” (Житомир, 2007), „Перспективи становлення гендерної освіти як реалізація демократичних перетворень в українському суспільстві” (Вінниця, 2008), „Соціально-правовий захист материнства та дитинства:

проблеми, пошуки” (Миколаїв, 2010), „Головні проблеми державно-правового захисту жінок в Україні. Гендерні студії” (Суми, 2009), „Підготовка фахівців в умовах трансформаційних процесів в Україні” (Одеса, 2010), „Національні та регіональні механізми забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві” (Рівне, 2010), Гендерний освітній форум „Через освіту до рівності” (Київ, 2010); *регіональних*: „Рівна участь чоловіків та жінок у процесах прийняття рішень: проблеми і перспективи” (Житомир, 2007), „Соціальне партнерство у професійній підготовці соціальних педагогів” (Житомир, 2010); *на семінарах Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні*: круглий стіл з упровадження гендерних підходів у систему освіти та експертні консультації з інституалізації гендерної освіти (Київ, 2010), шведсько-український семінар „Свідоме батьківство: нові виклики і рішення” (Київ, 2008); *під час стажування у Швеції* (Стокгольм, 2008) та Литовській Республіці (Вільнюс, 2010); *на засіданнях Житомирської обласної координаційної ради* з питань сім’ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми (Житомир, 2008-2011 рр.), *під час проведення тренінгів з гендерної тематики для соціальних педагогів та вчителів* загальноосвітніх навчальних закладів (2010-2011 рр.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 21 науковій праці, серед яких 6 статей у провідних наукових фахових виданнях, затверджених ВАК України, 14 – у збірниках наукових праць та матеріалів конференцій, одні методичні рекомендації.

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (290 найменувань, 15 з яких – іноземною мовою), 14 додатків. У роботі міститься 21 таблиця, 18 рисунків. Загальний обсяг дисертації – 260 сторінок, із них 188 сторінок – основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об’єкт, предмет, мету і завдання дослідження; викладено наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів наукового пошуку, їх апробацію і впровадження.

У першому розділі – „**Теоретичні засади дослідження проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку**” – здійснено теоретичний аналіз концептуальних підходів до підготовки соціальних педагогів у вищих навчальних закладах; проаналізовано та уточнено базові поняття „підготовка”, „професійна підготовка”, „професійна підготовка педагогів”, „соціальний педагог”, „професійна підготовка соціального педагога”, „гендер”, „гендерне виховання”, „гендерна педагогіка”,

„гендерний компонент”; визначено особливості соціалізації підлітків, що обумовлюють необхідність гендерного виховання.

На основі аналізу напрацювань вітчизняних учених виокремлено основні напрями досліджень проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів у таких аспектах: визначення теоретико-методичних засад професійної підготовки соціальних педагогів; окреслення специфіки підготовки соціальних педагогів до окремих напрямів соціально-педагогічної діяльності; з'ясування особливостей професійної підготовки фахівців соціальної сфери за кордоном; формування особистості соціального педагога у процесі професійного становлення.

З'ясовано, що, характеризуючи поняття „готовність соціальних педагогів до професійної діяльності”, дослідники використовують близькі за семантикою означення (інтегративна складна характеристика особистості, багаторівневе динамічне утворення, специфічна професійна характеристика особистості, структурне професійно-особистісне утворення), що підкреслюють такі особливості цього явища, як інтегрованість та структурованість. Виявлено, що це питання розглядається в аспектах готовності майбутніх соціальних педагогів до окремих напрямів професійної діяльності, використання технологій та взаємодії з клієнтами.

У результаті аналізу категорій та понять, наукових розвідок поняття „підготовка соціальних педагогів до гендерного виховання” розглядається як складний комплексний процес, спрямований на усвідомлення майбутніми фахівцями мотивів та потреб здійснення гендерного виховання, оволодіння відповідними знаннями, вміннями й навичками, розвиток професійно важливих особистісних якостей та ціннісного ставлення до гендерної рівності. У межах досліджуваної проблеми готовність до зазначеного виду діяльності тлумачиться як інтегративне особистісне утворення, що характеризується сформованістю знань, умінь, професійно важливих особистісних якостей, необхідних для здійснення гендерного виховання; структурно складається з ціннісно-мотиваційного, когнітивного, операційно-діяльнісного, особистісно-характерологічного, оцінно-рефлексивного компонентів.

На основі визначень вітчизняних авторів розглянуто поняття „гендерне виховання”, виокремлено стійкі ознаки обраної категорії, виділено змістові одиниці, здійснено їх систематизацію, окреслено спільні та відмінні характеристики. Доведено, що на сучасному етапі у вітчизняній науковій думці простежується два основних підходи до розуміння поняття „гендерне виховання”: як процес (І. Іванова, О. Каменська, Л. Кобелянська, В. Кравець, Т. Мельник, О. Цокур) і як вплив (В. Васильєва, С. Вихор, Т. Голованова, Л. Міщик). Зазначено, що тлумачення цього поняття передбачає зосередження уваги на соціокультурних механізмах конструювання чоловічих і жіночих

ролей, способах та формах паритетності, моральних нормах рівності, навичках гендерно орієнтованої і толерантної поведінки, розвитку гендерного світогляду, корекції гендерних стереотипів, оволодінні моральною культурою в сфері взаємовідносин статей, що не є індикатором неузгодженості думок авторів, а свідчить про багатоаспектність окресленої тематики загалом, і перспектив гендерного виховання зокрема. У межах цих позицій наголошено на значенні культурного та соціального аспектів у вихованні дівчат і хлопців; визначено суспільні цінності (рівноправність, взаємоповага, егалітарність, паритетність, толерантність, самореалізація) та мету гендерного виховання (формування вільної особистості і громадянського суспільства).

На основі здійсненого аналізу наукових підходів до професійної підготовки соціальних педагогів (системного, особистісно орієнтованого, акмеологічного, компетентнісного, гендерного), з'ясовано, що структурно означені підходи диференціюються за ступенем теоретичного і методологічного обґрунтування, змістового наповнення та практичного втілення.

Обґрунтовано думку, що методологічними орієнтирами дослідження визначено системний, особистісно орієнтований, гендерний підходи до процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів. Аналіз проблеми професійної підготовки соціальних педагогів та розробка структури готовності майбутнього фахівця до зазначеного виду діяльності здійснено відповідно до основних положень системного підходу. Визначено взаємозв'язок особистісно орієнтованого та гендерного підходів з огляду на те, що спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток особистості майбутнього фахівця та розкриття його потенціалу представлені як вихідні позиції в межах обох підходів. Гендерний підхід реалізовано в ході аналізу гендерного компоненту професійної підготовки фахівців із соціальної педагогіки, розробки відповідної технології підготовки, що передбачало вибір змісту, форм, методів і засобів та знайшло відображення у стилях викладання та взаємодії. Його застосування в ході професійної підготовки соціальних педагогів передбачає дві ключові позиції. По-перше, розвиток особистості студента-майбутнього соціального педагога не повинен обмежуватися традиційними уявленнями про роль та призначення жінок і чоловіків. По-друге, означений підхід розглядається як інструмент підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності.

Визначено особливості соціалізації підлітків та психологічні передумови підліткового віку (наявність особистісних новоутворень, соціальна ситуація розвитку, провідні види діяльності), що обумовлюють необхідність гендерного виховання. Окреслено гендерні проблеми учнів підліткового віку (труднощі гендерної соціалізації в сім'ї та школі, суперечність між фізіологічними змінами та потребою зовнішньої привабливості; ранній вік сексуального дебюту; конфлікти між представниками своєї та іншої статі; гендерне насилля

тощо) та обґрунтовано доцільність виховних зусиль соціального педагога у досліджуваній сфері.

У другому розділі – „Розробка структури готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку” – визначено гендерний компонент професійної підготовки соціальних педагогів, розроблено структуру готовності майбутнього соціального педагога до гендерного виховання учнів підліткового віку.

Гендерний компонент визначено як складову процесу професійної підготовки соціальних педагогів, регламентовану нормативними документами, навчальними планами і програмами дисциплін, що включає інформацію з гендерної тематики та спеціально організовані види діяльності, спрямовані на формування готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання.

На основі аналізу галузевих стандартів: Освітньо-кваліфікаційної характеристики та Освітньо-професійної програми бакалавра за спеціальністю 6.010100 „Соціальний педагог” напряму підготовки 0101 „Педагогічна освіта” визначено можливість і доцільність упровадження гендерного компоненту в професійну підготовку майбутніх соціальних педагогів. З’ясовано, що здатності вирішувати певні проблеми і задачі соціальної діяльності та вміння, передбачені в Освітньо-кваліфікаційній характеристиці бакалавра за спеціальністю 6.010100 „Соціальний педагог”, а також виробничі функції, до виконання яких має бути готовий бакалавр із соціальної педагогіки, потребують урахування гендерного компоненту.

Обґрунтовано думку, що навчальні дисципліни соціально-гуманітарного та професійно-практичного циклів підготовки, практика, курсові й бакалаврські роботи із соціальної педагогіки та комплексний кваліфікаційний екзамєн, передбачені навчальним планом, мають містити гендерний компонент, оскільки безпосередньо стосуються особливостей соціальної структури, ролі суспільних інститутів у процесі соціалізації особистості, специфіки трансформаційних процесів сучасності, етичних принципів діяльності соціального педагога, технологій роботи із вразливими групами населення, специфіки надання допомоги сім’ям, адаптації кращих зарубіжних практик, розробки новацій у соціально-педагогічній галузі.

На основі аналізу наукових досліджень розроблено структуру готовності майбутнього соціального педагога до гендерного виховання учнів підліткового віку. Теоретично обґрунтовано її компоненти: *ціннісно-мотиваційний* (професійні та гендерні цінності, педагогічна та гуманістична спрямованість, мотивація щодо забезпечення гендерної рівності); *когнітивний* (загальнонаукові, соціально-педагогічні, психологічні, спеціальні, методичні знання); *операційно-діяльнісний* (гностичні, проектувальні, конструктивні,

організаторські, комунікативні вміння); *особистісно-характерологічний* (професійно важливі особистісні якості: толерантність, емпатія, асертивність); *оцінно-рефлексивний* (самооцінка, корекція процесу підготовки до гендерного виховання підлітків).

Визначено такі критерії готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків: ціннісний, теоретичний, практичний, особистісний, рефлексивний. *Ціннісний* критерій виступає як вимір спрямованості на соціально-педагогічну діяльність. Показниками його сформованості є гуманістична спрямованість соціального педагога, належне ставлення до гендерного виховання, мотивація щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. *Теоретичний* – як вимір професійних знань, показниками є їх міцність, системність, глибина та обґрунтованість. *Практичний* – як вимір умінь, необхідних майбутньому соціальному педагогу для здійснення гендерного виховання підлітків; показниками є гнучкість, стійкість та максимальна наближеність до реальних умов і задач. *Особистісний* – як вимір володіння студентами професійно важливими якостями; показниками є сформованість толерантності, асертивності та емпатії. *Рефлексивний* – як вимір уміння оцінювати та коригувати професійну діяльність; показниками є здатність аналізувати й оцінювати результати своєї соціально-педагогічної педагогічної діяльності з гендерного виховання підлітків, уміння вносити корективи в процес своєї підготовки до гендерного виховання підлітків.

На основі розроблених критеріїв та показників виділено три рівні сформованості готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку: низький, середній, високий.

У третьому розділі – „Експериментальна перевірка ефективності технології підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку” – представлено програму дослідження, розроблено експериментальну технологію підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку, проаналізовано й узагальнено результати дослідно-експериментальної роботи.

Означена технологія мала на меті підготовку кваліфікованого соціального педагога, який усвідомлює потребу здійснення гендерного виховання підлітків, володіє необхідними теоретичними знаннями та може реалізувати їх у практичній діяльності, та включала такі компоненти: ціле-мотиваційний (цілі та завдання підготовки), змістовий (знання), операційно-діяльнісний (форми, методи й засоби організації навчально-виховного процесу), контрольно-результативний (оцінка, контроль, самооцінка і самоконтроль рівня підготовки студентів (рис.1).

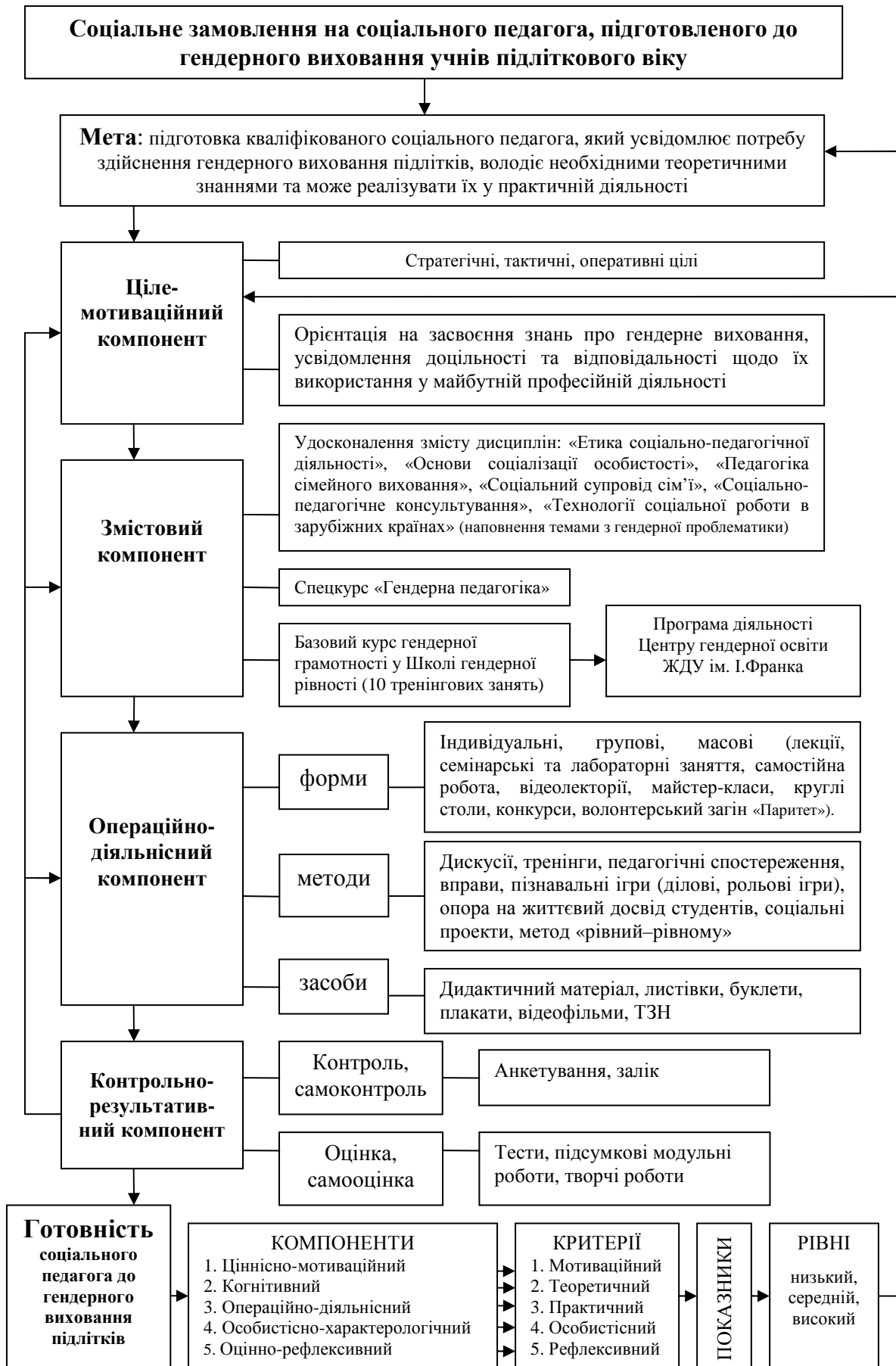

Рис.1. Технологія підготовки соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку

У межах запропонованої технології такі дисципліни, як „Етика соціально-педагогічної діяльності”, „Основи соціалізації особистості”, „Педагогіка сімейного виховання”, „Соціальний супровід сім’ї”, „Соціально-педагогічне консультування”, „Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах”, наповнено темами з гендерної проблематики. Для поглибленого вивчення майбутніми соціальними педагогами змісту гендерного виховання та гендерних аспектів освіти створено спецкурс „Гендерна педагогіка”. Розроблено структуру, зміст і напрями діяльності Центру гендерної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка, залучено студентів до волонтерської діяльності в його межах.

З метою перевірки ефективності технології розроблено програму експериментальної роботи, що містила чотири етапи – підготовчий, констатувальний, формувальний, аналітико-узагальнюючий.

Дослідно-експериментальним шляхом доведено, що після завершення формувального етапу експерименту в експериментальних групах, на відміну від контрольних, зменшилася кількість майбутніх соціальних педагогів із низьким рівнем готовності (з 27,69% до 15,25%), водночас, зросла кількість студентів із середнім (з 48,02% до 51,98%) і високим (з 24,29% до 32,77%) рівнями готовності до гендерного виховання учнів підліткового віку. Результати формувального етапу експерименту засвідчили, що в ЕГ збільшився відсоток майбутніх соціальних педагогів, які мають позитивну мотивацію до забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок. В ЕГ підвищився рівень знань з гендерної тематики, вони набули системності та обґрунтованості; простежено позитивну динаміку формування вмінь, на відміну від КГ, де відповідна технологія підготовки здійснювалася частково. В ЕГ зменшилися показники низького рівня формування досліджуваних якостей (толерантності, асертивності, емпатії), збільшилися показники середнього та високого рівня.

Отже, наведені дані дають змогу стверджувати, що запропонована експериментальна технологія професійно-педагогічної підготовки є достатньо ефективною та придатною до впровадження у вищих навчальних закладах.

ВИСНОВКИ

1. У результаті вивчення теоретико-методичних засад досліджуваної проблеми з’ясовано, що на сучасному етапі її аналіз здійснюється в аспектах визначення особливостей підготовки соціальних педагогів до окремих напрямів соціально-педагогічної діяльності, формування особистості соціального педагога в процесі професійного становлення, здійснення порівняльного аналізу професійної підготовки фахівців соціальної сфери в Україні та за кордоном.

На основі аналізу наукових підходів до професійної підготовки соціальних педагогів (системного, особистісно орієнтованого, акмеологічного, компетентнісного, гендерного) з'ясовано суттєві відмінності ступеня їх теоретичного і методологічного обґрунтування, змістового наповнення та практичного втілення.

Уточнено та науково обґрунтовано базові поняття дослідження. Підготовка соціальних педагогів до гендерного виховання розглядається як складний комплексний процес, спрямований на усвідомлення майбутніми фахівцями мотивів та потреб здійснення гендерного виховання, оволодіння відповідними знаннями, вміннями й навичками, розвиток професійно важливих особистісних якостей та ціннісного ставлення до гендерної рівності. У межах досліджуваної проблеми готовність до зазначеного виду діяльності тлумачиться як інтегративне особистісне утворення, що характеризується сформованістю знань, умінь, професійно важливих особистісних якостей, необхідних для здійснення гендерного виховання; структурно складається з ціннісно-мотиваційного, когнітивного, операційно-діяльнісного, особистісно-характерологічного, оцінно-рефлексивного компонентів.

Поняття „гендерний компонент” розглядається як складова процесу професійної підготовки соціальних педагогів, регламентована нормативними документами, навчальними планами та програмами дисциплін, що включає інформацію з гендерної тематики та спеціально організовані види діяльності, спрямовані на формування готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання.

Виокремлено такі тенденції впровадження гендерного компоненту в систему вищої освіти України загалом, та процес підготовки соціальних педагогів зокрема: поширення гендерних курсів та розробка відповідного навчально-методичного забезпечення; розширення мережі гендерних освітніх центрів; створення кафедр гендерних студій; запровадження спеціалізації з гендерної тематики у межах напряму підготовки фахівців із соціальної педагогіки; реалізація гендерних проектів на базі вищих навчальних закладів; підвищення уваги наукової спільноти до гендерної тематики, що знаходить своє відображення у зростанні кількості науково-практичних конференцій, форумів, семінарів, „круглих столів”, конкурсів студентських наукових робіт.

2. На основі теоретичного узагальнення розроблено структуру готовності майбутнього соціального педагога до гендерного виховання учнів підліткового віку та обґрунтовано її компоненти: ціннісно-мотиваційний, що включає професійні та гендерні цінності, педагогічну й гуманістичну спрямованість та мотивацію на забезпечення гендерної рівності; когнітивний, який передбачає сукупність необхідних знань; операційно-діяльнісний, що містить необхідні групи вмінь; особистісно-характерологічний, який включає професійно важливі

особистісні якості; оцінно-рефлексивний, що характеризує самооцінку та корекцію процесу підготовки до гендерного виховання підлітків. На основі сучасних наукових досліджень виокремлено критерії готовності майбутніх соціальних педагогів до означеного виду діяльності: мотиваційний, когнітивний, практичний, особистісний, рефлексивний. Окреслено три рівні сформованості готовності (низький, середній, високий), що характеризуються ступенем прояву певних показників відповідних критеріїв.

3. Розроблено та експериментально перевірено технологію підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку, що складалася з таких компонентів: ціле-мотиваційного, змістового, операційно-діяльнісного, контрольно-результативного, і передбачала впровадження спецкурсу „Гендерна педагогіка”, включення гендерного компоненту в зміст фахових дисциплін, а також залучення майбутніх соціальних педагогів до участі в діяльності Центру гендерної освіти. Виявлено, що ефективність технології забезпечується єдністю якісного змісту, відповідних (інтерактивних) форм і методів організації навчального процесу, практичною цінністю, дотриманням засадничих принципів.

Порівняння показників експериментального дослідження, яке здійснювалося за допомогою t-критерію Стюдента, свідчить про наявність вираженої зміни рівнів готовності в експериментальних групах і підтверджує ефективність запропонованої експериментальної технології підготовки майбутніх соціальних педагогів.

4. У ході дослідження розроблено методичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності процесу підготовки соціальних педагогів до гендерного виховання. В їх основу покладено напрацювання Парламентських слухань із питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в українському суспільстві, положення нормативних документів, результати прикладних досліджень проблеми гендерного виховання та освіти. Рекомендації розроблені з урахуванням різних рівнів представництва: макрорівень (Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України); мезорівень (органам виконавчої влади та місцевого самоврядування); мікрорівень (вищому навчальному закладу, зокрема керівництву, професорсько-викладацькому складу, наставникам академічних груп, гендерним освітнім центрам, органам студентського самоврядування).

Перспективними для подальшого вивчення є питання включення гендерного компоненту в процес підготовки майбутніх магістрів із соціальної педагогіки, специфіка впровадження гендерного підходу в роботу соціально-психологічної служби загальноосвітніх навчальних закладів, аналіз діяльності центрів гендерної освіти на базі вищих навчальних закладів.

**Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях автора:
статті в наукових фахових виданнях**

1. Остапчук О. Л. Функціональні особливості діяльності соціального педагога у процесі впровадження гендерного підходу / О. Л. Остапчук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка / ред. кол. : П. Ю. Саух (гол. ред.) [та ін.]. – 2007. – № 35. – С. 178 – 180.
2. Остапчук О. Л. Загострення гендерних проблем унаслідок чорнобильської катастрофи / О. Л. Остапчук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка / ред. кол. : П. Ю. Саух (гол. ред.) [та ін.]. – 2006. – № 29. – С. 152 – 155.
3. Остапчук О. Л. Формування гендерної компетентності соціальних педагогів у процесі підготовки до професійної діяльності / О. Л. Остапчук // Педагогіка і психологія / ред. кол. Г. Г. Філіпчук [та ін.]. – Чернівці : Рута, 2008. – Вип. 363. – С. 146 – 152.
4. Остапчук О. Л. Модель готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку / О. Л. Остапчук // Вища освіта України : тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору” / за ред. І. П. Манюхи (від. ред. випуску) [та ін.]. – К. : Вид-во „Гнозис”, 2010. – Т. VII (25). – С. 305 – 313.
5. Остапчук О. Л. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків / О. Л. Остапчук // Вісник Вінницького політехнічного інституту / ред. кол. Б. І. Мокін (гол. ред.) [та ін.]. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2011. – № 1. – С. 21 – 25.
6. Остапчук О. Л. Роль соціального педагога у гендерному вихованні учнів підліткового віку / О. Л. Остапчук // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. праць Херсонського національного технічного університету / ред. кол. В. Г. Бутенко (гол. ред. кол.) [та ін.]. – Херсон : Вид-во „Олді-плюс”, 2011. – Вип. 2 (3). – С. 230 – 235.

методичні рекомендації

7. Остапчук О. Л. Підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності : [методичні рекомендації] / авт.-упоряд. О. Л. Остапчук, Н. П. Павлик, С. В. Котова-Олійник. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 160 с.

матеріали й тези конференцій

8. Остапчук О. Л. Центр гендерної освіти: проблеми та перспективи / О. Л. Остапчук // Збірник кращих робіт Всеукр. конкурсу наук.-дослідн. робіт із гендерної проблематики серед учнів 10-11 класів, студентів, аспірантів / Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. – К., 2007. – С. 179 – 182.
9. Остапчук О. Л. Особливості викладання дисципліни „Гендерна педагогіка” в умовах кредитно-модульної системи організації навчання

/ О. Л. Остапчук // Реформування національної системи освіти в Україні у контексті загальноєвропейського освітнього простору : матеріали наук.-практ. конф. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2007. – С. 124 – 132.

10. Остапчук О. Л. Інтеграція гендерного підходу у діяльність наставника академічної групи / О. Л. Остапчук // Формування професіоналізму майбутнього фахівця в контексті вимог болонського процесу : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (22–23 травня 2008 р.). / за заг. ред. Л. М. Голубенко [та ін.]. – Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2008. – С. 97 – 99.

11. Остапчук О. Л. Сучасні тенденції гендерного розвитку українського суспільства в уявленнях молоді / О. Л. Остапчук // Сучасна молодь: крок у майбутнє : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів та аспірантів / ред. кол. В. В. Бугаєнко (відп. за вип.) [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – С. 311 – 316.

12. Остапчук О. Л. Технологія волонтерської діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності / О. Л. Остапчук // Гендерні теорії, гендерні практики: налагоджуючи мости : зб. доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. / упорядн. О. Плахотнік, Л. Гусякова, Т. Ісаєва. – Харків : Райдер, 2008. – С. 69 – 73.

13. Остапчук О. Л. Можливості впровадження гендерного компоненту в систему неперервної освіти / О. Л. Остапчук // Проблеми формування конкурентоспроможних фахівців в умовах впровадження Болонського процесу : зб. Всеукр. наук.-практ. конф. – Житомир, 2008. – С. 133 – 137.

14. Остапчук О. Л. Центр гендерної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка / О. Л. Остапчук // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення і перспективи розвитку. Житомирська область / ред. рада вид. : В. Г. Кремінь (гол.); ред. рада тому. : П. Ю. Саух (гол.). – К. : Знання України, 2009. – С. 226 – 229.

15. Остапчук О. Л. Включення гендерного компоненту у фахову підготовку соціальних педагогів як умова гуманізації суспільних перетворень / О. Л. Остапчук // Підготовка фахівців в умовах трансформаційних процесів в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (15 квітня 2010 року) / ред. кол. Л. М. Дунаєва [та ін.]. – Одеса : Вид-во „ВМВ”, 2010. – С. 162 – 170.

16. Остапчук О. Л. Соціальне партнерство у популяризації ідеї гендерної рівності / О. Л. Остапчук // Соціальне партнерство у професійній підготовці соціальних педагогів : матеріали міжрегіон. конф. (13–14 травня 2010 року) / за заг. ред. С. М. Коляденко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 38 – 41.

17. Остапчук О. Л. Стан готовності майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків: експертна оцінка / О. Л. Остапчук // Через освіту до рівності : матеріали наук. конф. в рамках Всеукр. гендерного

освітнього форуму (17–18 лютого 2011 року) / Програма рівних можливостей та прав жінок в Україні. – К., 2010. – С. 216 – 220.

18. Остапчук О. Л. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків / О. Л. Остапчук // Гуманізм та освіта : зб. матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф. (14–16 вересня 2010 року). – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2010. – С. 377 – 381.

19. Остапчук О. Л. Центр гендерної освіти як інноваційний ресурс популяризації егалітарних цінностей молоді / О. Л. Остапчук // Інновації у вищій освіті : проблеми, досвід, перспективи : [монографія] / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 435 – 439.

20. Остапчук О. Л. Технологія підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку / О. Л. Остапчук // Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє : матеріали п'ятої Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 3–5 листопада 2011 року) / за ред. В. Троян. – К. : Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2012. – С. 140 – 145.

21. Остапчук О. Л. Взаємозв'язок понять „професійна підготовка соціальних педагогів” та „готовність соціальних педагогів до професійної діяльності” / О. Л. Остапчук // Актуальні проблеми соціальної сфери : зб. наук. робіт викладачів і студентів / за заг. ред. Н. П. Павлик. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 12 – 15.

АНОТАЦІЇ

Остапчук О.Л. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Житомир, 2012.

У роботі здійснено дослідження проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання учнів підліткового віку; уточнено базові поняття; проаналізовано концептуальні підходи до професійної підготовки. Визначено особливості соціалізації підлітків, що обумовлюють необхідність гендерного виховання, окреслено гендерні проблеми учнів підліткового віку та обґрунтовано доцільність виховних зусиль соціального педагога. Виділено тенденції впровадження гендерного компоненту в систему вищої освіти України.

Розроблено структуру готовності майбутнього соціального педагога до гендерного виховання учнів підліткового віку. Теоретично обґрунтовано компоненти, виокремлено критерії, показники та рівні її сформованості.

Розроблено та експериментально перевірено технологію підготовки

майбутніх соціальних педагогів до зазначеного виду діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, готовність, соціальний педагог, гендерне виховання, учні підліткового віку.

Остапчук О.Л. Подготовка будущих социальных педагогов к гендерному воспитанию учеников подросткового возраста. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Житомирский государственный университет имени Ивана Франко. – Житомир, 2012.

Диссертация посвящена теоретическому обоснованию проблемы подготовки будущих социальных педагогов к гендерному воспитанию учеников подросткового возраста; уточнены базовые понятия; проанализированы концептуальные подходы к профессиональной подготовке.

Определены особенности социализации и гендерные проблемы подростков, обоснована целесообразность воспитательных усилий социального педагога. Выделены тенденции внедрения гендерного компонента в систему высшего образования Украины.

Разработано структуру готовности будущего социального педагога к гендерному воспитанию учеников подросткового возраста. Теоретически обоснованы её компоненты: ценностно-мотивационный (профессиональные и гендерные ценности, педагогическая и гуманистическая направленность, мотивация на обеспечение гендерного равенства); когнитивный (общенаучные, социально-педагогические, психологические, специальные, методические знания); операционно-деятельностный (гностические, проектировочные, конструктивные, организаторские, коммуникативные умения); личностно-характерологический (профессионально важные личностные качества: толерантность, эмпатия, ассертивности); оценочно-рефлексивный (самооценка, коррекция процесса подготовки к гендерному воспитанию подростков).

Определены следующие критерии готовности будущих социальных педагогов к гендерному воспитанию подростков: ценностный, теоретический, практический, личностный, рефлексивный. Ценностный критерий измеряет направленность на социально-педагогическую деятельность. Показателями его сформированности является гуманистическая направленность социального педагога, надлежащее отношение к гендерному воспитанию, мотивация относительно обеспечения равных прав и возможностей женщин и мужчин. Теоретический – измеряет профессиональные знания, показателями являются их прочность, системность, глубина. Практический – измеряет умения, необходимые будущему социальному педагогу для осуществления гендерного воспитания подростков; показателями являются гибкость, устойчивость и

максимальная приближенность к реальным условиям и задачам. Личностный – измеряет профессионально важные качества студентов; показателями является сформированность толерантности, ассертивности и эмпатии. Рефлексивный – измеряет умение оценивать и корректировать профессиональную деятельность; показателями являются способность анализировать и оценивать результаты социально-педагогической педагогической деятельности по гендерному воспитанию подростков, умение вносить коррективы в процесс своей подготовки к гендерному воспитанию подростков. На основе разработанных критериев и показателей выделено три уровня сформированности готовности будущих социальных педагогов к указанному виду деятельности: низкий, средний, высокий.

Разработана и экспериментально проверена технология подготовки будущих социальных педагогов к гендерному воспитанию учеников подросткового возраста, включающая целе-мотивационный, содержательный, операционно-деятельностный, контрольно-результативный компоненты.

Определены стратегические и поэтапные цели реализации предложенной технологии. Содержательный компонент предполагает знание специфики гендерного воспитания подростков и предусматривает разработку специального курса „Гендерная педагогика” и внедрение гендерного компонента в содержание таких дисциплин как: „Этика социально-педагогической деятельности”, „Основы социализации личности”, „Педагогика семейного воспитания”, „Социальное сопровождение семьи”, „Социально-педагогическое консультирование”, „Технологии социальной работы в зарубежных странах”. Также к этому компоненту относятся знания, необходимые для волонтерской деятельности в рамках Центра гендерного образования. Операционно-деятельностный компонент определяет основные формы, методы и средства организации учебно-воспитательного процесса, направленные на формирование готовности будущих социальных педагогов к гендерному воспитанию учащихся подросткового возраста. Контрольно-результативный компонент предполагает оценку, контроль, самооценку и самоконтроль уровня подготовки студентов к гендерному воспитанию подростков.

Внедрение авторской технологии подготовки социальных педагогов к гендерному воспитанию учеников подросткового возраста свидетельствует об эффективности её использования в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, готовность, социальный педагог, гендерное воспитание, ученики подросткового возраста.

Ostapchuk O. L. Preparation the Future Social Pedagogues to Gender Education of Adolescence Students. – Manuscript.

Thesis for a candidate degree in Pedagogical sciences by speciality 13.00.04. – Theory and Methods of Professional Education. – Zhytomyr Ivan Franko State University. – Zhytomyr, 2012.

The work carried out research on the problem of future social pedagogues training for gender education of adolescence students, specified basic concepts, analyzed of conceptual approaches to professional training. In the work the features of socialization the adolescents, causing the need for gender education, are specified, gender issues of adolescent students are outlined and the expediency of educational efforts of social pedagogue is proved. The trends in the implementation of the gender component in the system of higher education of Ukraine are highlighted. The structure of the readiness of the future social pedagogue to gender education of adolescence students is developed. There were theoretically grounded the components, determined the criteria, indicators and levels of its formation. The technology of professional training the future social pedagogues for this activity was developed and tested.

Keywords: professional training, readiness, social pedagogue, gender education, adolescence students.